

KURENDA

KURJI DIECEZJALNEJ WILEŃSKIEJ.

Sanctissimus Dominus noster

Benedictus PP. XV

obiit in pace Christi die 22 ianuarii 1922.

Do Wielebnego Duchowieństwa diecezji Wileńskiej.

Dnia 22 b. m. zmarł Ojciec święty BENEDYKT XV. Polecamy I^o, aby po otrzymaniu niniejszego w pierwszą niedzielę lub święto ogłoszono ludowi o nabożeństwie żałobnem, które ma być odprawione w ciągu tygodnia za duszę Zmarłego, (Missa de die Commemor. O. O. fidelium defunctorum cum unica — inter diversas — oratione pro defuncto Summo Pontifice) — 2°, aby przez trzy dni rano, w południe i wieczór dzwoniło w kościołach, wzywając wiernych do modłów za duszę Ojca św. i 3°, aby każdy kapłan odprawił 3 Msze za duszę Ś. P. Papieża.

Wilno, dnia 22 stycznia 1922. Nr. 291.

JERZY, Biskup Wileński.

X. *Chalecki*, Kanclerz Kurji.

HABEMUS PONTIFICEM!

Die 6 februarii 1922 electus est
Eminentissimus ac Reverendissimus Dominus Cardinalis

ACHILLES RATTI,

qui sibi nomen imposuit

PII XI.

Do Wielebnego Duchowieństwa diecezji Wileńskiej.

Polecamy WW. XX. Proboszczom i Rektorom kościołów diecezji Naszej, aby w pierwszą niedzielę po otrzymaniu niniejszego zechcieli po skończonej sumie odśpiewać uroczyste Te Deum z powodu wyniesienia na Stolicę Apostolską Papieża PIUSA XI, o czem należy powiadomić lud po kazaniu z ambon.

Wilno, dnia 11 lutego 1922.

† Jerzy, Biskup Wileński.

X. Chalecki, Kanclerz Kurji.

Do Wielebnego Duchowieństwa i Wiernych diecezji Wileńskiej.

W tym roku obchodzimy 400-letnią rocznicę kanonizacji Ś. Kazimierza, Królewicza, Patrona Diecezji Wileńskiej i Kraju. Nabożeństwa jubileuszowe w katedrze naszej oraz w kościołach i kaplicach Wilna wyznaczamy na 28, 29 i 30 maja, we wszystkich zaś innych świątyniach diecezji — 28 maja. Porządek nabożeństw oraz rytuał będzie podany po otrzymaniu odpowiedzi z Rzymu. Pomiedzy innymi łaskami, o jakie udawaliśmy się do Stolicy Apostolskiej, prosiliśmy o tytuł bazyliki dla prastarej katedry naszej. Katedra Wileńska, gdzie spoczywają relikwie naszego Świątego Patrona, powinna być odświętnie przyozdobiona. Na odpowiednie jednak przyozdobienie tej historycznej a drogiej wszystkim nam świątyni, dla godnego uczczenia Św. Kazimierza, Królewicza, potrzeba niemalych środków materialnych, które mogą być zebrane tylko drogą składek wiernych czcicieli naszego Patrona. Udajemy się tedy z całą ufnością do ofiarności Kleru i Wiernych Diecezji, prosząc, aby 4 marca r. b. lub też w następną niedzielę, t. j. 5 marca, po odczytaniu niniejszego

pisma z ambon, była zarządzona we wszystkich kościołach i kaplicach na powyższy cel składka, a ofiary niezwłocznie przesłane bezpośrednio do Kurji.

Wilno, dnia 10 lutego 1922 r.

† Jerzy, Biskup Wileński.

X. Chalecki, Kanclerz Kurji.

MB NB

Matrimonium nullum ob defectum formae, ut validum fiat, contrahi denuo debet legitima forma (Can. 1137).

Jeżeli strona katolicka zawarła małżeństwo po 19 kwietnia 1908 roku w kościele innego wyznania, ślub powinien być powtórzony wobec katolickiego kapłana. Gdyby strona akatolicka nie życzyła przejść na łono Kościoła, proboszcz prosi o dispensę a mixta religione, zachowując przepisy can. 1061 (cautio de amovendo a coniuge catholico perversionis periculo et de universa prole catholice tandem baptisanda et educanda). Jeśli obie strony są katolickie, potrzeba jest dyspensy od zapowiedzi. Ślub daje się w obecności dwóch świadków, a przy odmiennych wyznaniach exclusa semper Missae celebratione bez „Veni Creator”. Can. 1102 wymaga, aby kapłan zapytywał strony o zgodę (pytania jak w rytuale). Ślub może się odbyć w zakrystji lub plebanji, zwłaszcza jeśli chodzi o uniknięcie rozgłosu: tacy „małżonkowie” mogli uchodzić w opinji ogółu za legalnych.

Akt ślubu należy zapisać tak: „Roku d. w kościele Ks. NN. po otrzymaniu z d. 19 . . . r. Nr. . . . dyspensy J. E. Biskupa W. od przeszkody odmiennego wyznania prawnie wobec Kościoła pobłogosławił związek małżeński, za wzajemną zewnątrznie okazaną zgodą ślubujących NN i NN, którzy d. 19 . . . r. zawarli byli małżeństwo w kirsze (cerkwi) N N” (Dane o małżeństwie w kirsze lub cerkwi powinny być wzięte z metryk lub wiarogodnych zaświadczeń). Następują nazwiska świadków ślubu w Kościele katolickim.”

Małżeństwo może być nieważne z powodu pominięcia prawnej formy, gdy przy ślubie asystował kapłan, który nie był do tego prawnie upoważniony. Należy wówczas wobec proboszcza i 2-ch świadków ponowić ślub, o czem proboszcz uczyni adnotację w metryce ślubnej.

Wychodzący z diecezji, przed wstąpieniem w związku małżeńskie, zwracają się często do swoich dawniejszych xx. proboszczów za pośrednictwem władzy kościelnej z prośbą o przysłanie metryk i zaświadczenia z miejsca urodzenia o stanie wolnym. Proboszczowie zbadają protokółarnie pod przysięgą dwóch wiarogodnych świadków, czy osoba zainteresowana nie zaciągnęła przeszkody kanonicznej, czy jest wolnego stanu, i na podstawie tych zeznań uczynią taką adnotację w zaświadczeniu metrycznym: „Prout in loco innotuit, praedictum (am) NN status liberi esse”, albo: „propter iam contractum matrimonium non esse status liberi”.

Przyjmowanie inowierców do Kościoła.

J. E. Biskup Wileński niniejszem usque ad revocationem upoważnia XX. Proboszczów i Administratorów parafii do przyjmowania inowierców do Kościoła według przepisów rytuału z obowiązkiem sporządzania spisu conversorum. Na początku każdego roku XX. Proboszczowie i Administratorowie przesyłają do XX. Dziekanów dane o przejściu na łono Kościoła. XX. Dziekani obowiązani są do d. 1 lutego przesłać Kurji wykaz statystyczny z całego dekanatu.

Wilno, d. 11. lutego 1922.

X. Chalecki, Kanclerz Kurji.

List pasterski o małżeństwie na Wielki Post 1922 r.

Wielebne Duchowieństwo otrzyma niebawem wspólny list pasterski Biskupów polskich o małżeństwie. List, rozłożony na trzy części, ma być czytany z ambon w następujące niedziele: zapustną (quinguagesima), pierwszą i drugą niedzielę wielkopostną. Biskupi polscy przywiązują do listu pasterskiego o małżeństwie wielką wagę. Ale skutek i wrażenie listu zależą w wielkiej mierze od sposobu, w jakiej go się czyta z ambony. Jeżeli nie ma nużyć słuchaczów, należy go tak czytać, aby słuchający mieli wrażenie, że czytający mówi go raczej z głowy. W tym celu winni XX. proboszczowie lub ich zastępcy poprzednio sami list przeczytać dokładnie i uważnie, by znać dokładnie jego treść. Podczas czytania trzeba częściej spojrzeć na słuchaczy, raz po raz dodać żywe słowo celem objaśnienia i ton głosu

zmieniać, żeby nie popaść w ową jednostajność, tak bardzo męczącą słuchaczy, którzy odbywszy nieraz dalszą drogą do kościoła, już są zmęczeni.

List należy po przeczytaniu zachować w aktach parafjalnych, by mógł później służyć jako materiał do kazań o małżeństwie.

Warszawskie Chrześcijańskie Towarzystwo Obrony Kobiet zwróciło się do J. E. Biskupa z następującą odezwą, która się podaje do wiadomości WW. XX. Proboszczów dla poinformowania osób zainteresowanych.

Mimo kilkukrotnych odezwo naszych w sprawie emigracji i zawiadomienia o trudnościach przy wjeździe do Ameryki zgłaszają się do nas ciągle kandydaci i kandydatki na wyjazd.

Dotychczas jeszcze nie wszyscy wiedzą, że:

1) Do 1-go lipca absolutnie nikt z obywateli Polskich wyjechać nie może.

2) Od 1-go lipca ci tylko wyjadą, którzy czytać umieją i to wykażą się istotną znajomością czytania, a nie tylko przeczytają tytuł swej książeczki do nabożeństwa. Muszą się też umieć przynajmniej podpisać.

3) Nim wybierać się zaczną i sprzedawać rzeczy, niech się zgłoszą do nas po informacje i niech się udadzą do doktora miejscowego, bo nawet ślady chorób ocznych i chorób skórnych oraz wszelkich zarazliwych są przeszkodą niezwalczoną do przejechania granicy; zatrzymani są wtedy w portach i narażeni na koszty, wyzysk i nieprzyjemności.

Wobec tego wszystkiego narazie najlepiej, aby nie wyruszyli z miejsca.

WW. XX. Proboszczowie mają przysłać do Kurji następujące wiadomości do rubryceli na rok 1923 do 1 kwietnia: nazwę parafji, tytuł kościoła, materiał, liczbę parafjan, powiat, najbliższą pocztę, kaplice w parafji (tytuł, materiał), wszyscy zaś WW. Księża zechcą łaskawie podać: imię, nazwisko, oficjum, rok urodzenia, wyświęcenia, urzędowania na tem stanowisku, miejsce zamieszkania.

Część informacyjna rubryceli na rok 1922 ukaże się pod koniec lutego. Kalendarz był wydany w początkach stycznia. Po rubrycelę należy się zgłaszać do Kurji.

Polskie Towarzystwa Czerwonego Krzyża zwróciło się do J. E. Biskupa z prośbą o pozwolenie umieszczenia w kościołach diecezji Wileńskiej puszek do składania ofiar na niesienie pomocy dla powracających z Rosji uchodźców, jeńców i zakładników. J. E. Pasterz niniejszem poleca WW. XX Proboszczom i Rektorom kościołów uwzględnić tę prośbę.

Podaje się do wiadomości Duchowienstwa instrukcja, wydana przez Kurję Podlaską w sprawie daniny.

U S T A W A

o pborze nadzwyczajnej daniny

odróżnia następujące rodzaje daniny:

1. Danina od płatników podatku gruntowego (art. 2. I. A. a)—**danina I a**. Do tej kategorii należy również zaliczyć daninę od dzierżawców i użytkowników nieruchomości ziemskich, będących własnością osób, niepodlegających daninie (art. 2. III).

2. Danina od płatników podatku podymnego w miasteczkach (osadach), posiadających nieruchomości bez gruntu, lub z gruntem poniżej trzech morgów (art. 2. I. A. b.)—**danina I b**.

3. Danina od płatników państwowego podatku od nieruchomości w miastach (art. 2. I. A. c.)—**danina I c**.

4. Danina od płatników zasadniczego podatku przemysłowego od przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych, nie obowiązanych do publicznego składania sprawozdań, (art. 2. I. A. d. t art. 4 A. d.) — **danina I d**.

5. Danina od płatników zasadniczego podatku przemysłowego od zajęć osobistych (art. 2. I. A. d. i art. 4 A. d. 12) — **danina I c**.

6. Danina od osób prawnych, obowiązanych do publicznego składania sprawozdań, podlegających podatkowi przemysłowemu, względnie szczególnemu podatkowi za obkowemu lub procederowemu na rok 1921 (art. 2. II) — **danina II**.

7. Danina od lokatorów w miastach i miejscowościach o charakterze miejskim (art. 2. IV) — **danina IV**.

8. Danina od wolnych zawodów (art. 2. V) — **danina V**.

9. Danina od właścicieli samochodów osobowych, ekwipaży w miastach oraz dorożek i omnibusów, konnych lub samochodowych (art. 2 VI) — **danina VI**.

Od daniny są zupełnie zwolnione: Państwo, związki samorządowe, instytucje humanitarne (szpitale), oświatowe (seminaria), oraz instytucje ubezpieczeń, związki zawodowe, współdzielnie aprowizacyjne i ich związki.

Kościół i osoby duchowne nie są w zasadzie zwolnione od daniny. W praktyce podlegać będą tylko następującym kategoriom daniny:

1. Daninie od płatników podatku gruntowego (**danina I a**).
2. Danina od płatników podatku podymnego (**danina I b**).
3. Danina od płatników podatku państwowego, podatku od nieruchomości w miastach (**danina I c**).
4. Danina od lokatorów (**danina IV**).

ad 1, 2, 3, w b. dzielnicy rosyjskiej nie płacono podatku gruntowego z ziemi Kościelnej i podatku podymnego oraz państwowego od nieruchomości z Kościołów i budynków Kościelnych, stąd z ziemi Kościelnej (parafjalnej) i gmachów Kościelnych duchowieństwo nie płaci daniny.

§ 12. Rporządzenie Ministra Skarbu z dnia 31 grudnia 1921 roku w rozwinięciu art. 2 III stanowiący: „Na obszarze b zaboru rosyjskiego podlegają daninie dzierżawcy i użytkownicy dóbr donacyjnych oraz duchowni, użytkujący z gruntów państwowych (parafjalnych)”, ma zastosowanie jedynie do gruntów bezsprzecznie państwowych, o ileby z nich użytkowali duchowni, nie odnosi się do gruntów poduchownych i poklasztornych (jednego i drugiego obrządku) uchwała Rady Ministrów z 17 maja 1919 roku i ustawa Sejmowa (Dz. Ustaw 70 z r. 1920), wyliczająca majątki mające być przedmiotem pertraktacji ze Stolicą Apostolską, a zatem nie państwowe.

ad 4 na podstawie art. 2 IV, płacą osoby duchowne a także służba kościelna, zajmująca mieszkania płatne czy bezpłatne w miastach i miejscowościach o charakterze miejskim daninę na równi z innymi lokatorami.

Zwolnione są od daniny tej pomieszczenia, przeznaczone na cele religijne i wyznaniowe np. Kościoły, domy modlitwy, kancelarie parafjalne.

Daninę z gruntów, budynków i z komornego oblicza urząd skarbowy podatków i opłat skarbowych (art. 13 ustawy i § 32 rozp. wykon).

Wysokość daniny określają w przypadkach daniny I a, I b, I c, art. 4 A., daninę IV art. 9; podział daniny pomiędzy właścicielem i dzierżawcą wzgl. użytkownika określa art. 35.

Przeciwko obliczeniu daniny wnosi się odwołanie do Izby Skarbowej w terminie 14-to dniowym po upływie okresu wyłożenia ksiąg poboru (art. 16).

Ponieważ dnia 7 stycznia br. zostały ogłoszone Ustawa o poborze nadzwyczajnej daniny państwowej oraz rozporządzenie wykonawcze Ministra Skarbu do tej Ustawy, obowiązują zatem następujące terminy:

1. Ciągu trzech tygodni, a więc do dnia 28 stycznia br. winny być sporządzone księgi poboru daniny przez właściwe władze.

2. W następnych 14 dniach, a więc w czasie od 29 stycznia do 11 lutego br. wyłożą władze księgi poboru celem przejrzania ich przez płatników.

3. Termin płatności pierwszej raty daniny przypadającej wobec tego w czasie 4 tygodni, licząc od ósmego dnia wyłożenia ksiąg poboru, zatem od 5 lutego do 4 marca br., a termin płatności drugiej raty w czasie dalszych 6 tygodni, zatem od 5 marca do 15 kwietnia br.

Uwaga 1. Duchowieństwo nie opłaca daniny V, daniny od wolnych zawodów (art. 2 V), ponieważ ustawa nie zalicza osób duchownych do osób wykonujących wolne zawody, przyczem należy zaznaczyć, że wyliczenie rodzajów wolnych zawodów w art. 2 V. jest wyłącznym, zatem nie dopuszcza interpretacji rozszerzającej lub analogicznej.

Uwaga 2. We wszelkich wypadkach nieporozumień z władzami, określającymi wysokość daniny i odwołanie się do Izby Skarbowej (art. 1 b), należy zawiadomić Władzę Djecejalną.

Dnia 19 stycznia 1922.

Delegacja Rzeczypospolitej Polskiej w Komisji Mieszanej do Spraw Repatriacji z Rosji Nr. 941/21 w dn. 16 czerwca r. b. ogłasza, co następuje:

Niniejszym mamy zaszczyt prosić o nadsyłanie pod adresem Delegacji Polskiej w Warszawie Chmielna Nr. 31 wszystkich *aktów zejścia jeńców bolszewickich zmarłych w obozach polskich* celem przesłania do Rosji, aby wzamian mieć możliwość otrzymywania aktów zejścia naszych jeńców zmarłych w Rosji.

Prezes Delegacji Polskiej
St. Korsak.

Sekretarz Delegacji Polskiej

Mieczysław Rogalski.

W sprawie podatków od Duchowieństwa w Przegl. Diecezji Kieleckiej zes. 9 str. 197 czytamy następujące wyjaśnienie Jego Ekscelencji Ks. Bispupa Łosińskiego.

„W sprawie podatku dochodowego i majątkowego Ministerstwo skarbu obecnie wyjaśniło dnia 3/VIII Nr. 1939/21, że dochód z opłat stuły (iura stolae), opłat za odprawienie Mszy św., (stypendjów mszalnych) włącza się do wykazów uposażeń służbowych, podlegających podatkowi tylko o tyle, o ile jest wypłacany przez władze duchowne, względnie przez przedstawicieli duchowieństwa. Wpłaty tego rodzaju wynagrodzeń mogą zachodzić np. w wypadkach, gdy proboszcz wypłaca część swych dochodów wikariuszowi, gdy przedstawiciele duchowieństwa otrzymują wynagrodzenia od władz duchownych na mocy legatów, darowizn i t. p.” Ponieważ u nas podobnego zwyczaju niema, przeto iura stolae, stypendja mszalne i t. p., nie podlegają wykazom, ani też podatkowi.

Zaznaczyć muszę, że Ministerstwo skarbu pomija sprawę zasadniczą stosunku Kościoła, a względnie stanowiska duchowieństwa katolickiego do państwa. Na mocy konstytucji, Kościół rządzi się swemi prawami. Prawa te, o ile dotyczą praw państwowych, będą dopiero określone przez umowę ze Stolicą Apostolską (przez konkordat). Obecnie przeto bezpodstawnie i przedwczesnie rząd zmusza duchowieństwo do podatków, gdyż przez konkordat mogą być księża zwolnieni od wszelkich podatków, jak to było za rządów rosyjskich.“

W sprawie wydzielania gruntów z majątków państwowych na potrzeby parafij katolickich.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Departament wyznań religijnych, nadesłało do Warszawskiej Kurji Metropolitalnej w dn. 16 listopada 1921 r. Nr. 8057 następujące wyjaśnienie.

Główny Urząd Ziemiański podał w swem piśmie z dnia 4/XI 1921 r. Nr. 3818 do jednej Kurji Diecezjalnej następującą informację:

„Urzędy Ziemiańskie mają możność dokonywać wylęczeń z parcelowanych folwarków na cele parafjalne — jedynie na zasadzie konkretnych zgłoszeń od zainteresowanych probostw, dozorców kościelnych i Kurji Biskupich, — ewentualnie Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Zgłoszenie (z wyraźnym wskazaniem nazwy majątku) winny być składane

w Powiatowych lub Okręgowych Urzędach Ziemskich, na terenie których znajduje się parcelowany majątek. Przy załatwianiu sprawy na tej drodze — podania o wyłączenia na cele kościelne są przez Urzędy Ziemskie w miarę możliwości i w zależności od miejscowych warunków uwzględniane”.

„Przesłanie wykazu wszystkich parafii sprawy nie rozstrzyga i nie wyłącza składania konkretnych zgłoszeń”.

Powyższą informację Ministerstwo W. R. i O. P. podaje do wiadomości.

Za Ministra Szef Sekcji

† A. Szelązek bp.

* * *

Do wiadomości Wiel. Duchowieństwa podaje się również okólnik Min. Rolnictwa i Dóbr Państwowych Nr. 5300/W. M. P. z d. 13 września 1921 r. przesłany do Urzędów Wojewódzkich, w sprawie o przydział ziemi do parafii.

Okólnik brzmi: Na skutek zgłoszeń Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, oraz poszczególnych parafii co do wyłączenia gruntów z majątków państwowych na potrzeby parafii katolickich M. R. i D. P. podaje poniżej przepisy, do których stosować się należy przy dokonywaniu pomienionych wyłączeń.

1) Wyłączenia na potrzeby parafii katolickich nowoerygowanych lub też dawniej już istniejących winny być dokonywane na wnioski proboszczów lub Dozorów kościelnych, zatwierdzone przez M. W. R. i O. P. lub też bezpośrednio na wnioski tegoż Ministerstwa.

2) Z majątków nieprzekazanych do parcelacji wyłączeń winny dokonywać Urzędy Wojewódzkie przez właściwych referentów rolniczych Starostw w porozumieniu z miejscowym Urzędem Ziemskim. Z majątków przekazanych do parcelacji pomienione wyłączenia dokonywują Urzędy Ziemskie (Okólnik G. U. Z. N. 270 z d. 20/VIII 1921 r.).

3) Grunty wydzielone na potrzeby parafii katolickich w myśl punktu 2 tego rozporządzenia, jako grunty państwowe pozostają nadal pod nadzorem i opieką M. R. i D. P.

4) Na potrzeby parafii katolickich (dla proboszcza i służby kościelnej) należy wydzielać według norm przyjętych przez G. U. Z. a mianowicie od 8 do 15 ha w zależności od gatunku gleby i miejscowych warunków. Ustalenie ostateczne obszaru gospodarstw dla proboszczów i parcel dla służby kościelnej z gruntów rezerwowanych nastąpi na drodze ustawodawczej.

5) Grunty zarezerwowane na potrzeby parafii katolickich winny być przekazywane Dozorom kościelnym tytułem normal-

nej dzierżawy na lat 12 o ile dozór kościelny ewentualnie proboszcz i służba kościelna nie będą reflektowali na dzierżawę, to grunty te należy wydzierżawić osobom prywatnym. Jak w pierwszym tak i w drugim wypadku w kontrakcie winna być umieszczona klauzula, że z chwilą ogłoszenia ustawy, regulującej kwestję gruntów na potrzeby parafji, kontrakt dzierżawny traci moc obowiązującą.

6) Pobieranie czynszu dzierżawnego winno być dokonywane na zasadach ogólnych, stosowanych w majątkach państwowych.

O dokonanych wydzieleniach na rzecz parafji w myśl niniejszego rozporządzenia należy powiadomić M. W. R. i O. P. oraz M. R. i D. P.

Minister: *Raczyński.*

W tejże sprawie pod datą 25 października r. b. Nr. Rw. 3654 VI Wojewódzwo Kieleckie nadeszło do jednej z Kurji Diecezjalnych komunikat treści następującej:

Zachodzą liczne wypadki, że proboszczowie odnoszą się do Urzędu Wojewódzkiego z podaniami o przydział gruntów dla potrzeb parafji z powołaniem się na rozporządzenie wydane w tej mierze przez Min. Rol. i D. P. N. 5300 z dn. 13 IX br.

Ponieważ instrukcja M. R. i D. P. wyżej powołana wyraźnie określa, że wyłączenia na potrzeby parafji mogą być dokonane na wnioski proboszczów zatwierdzone uprzednio przez Min. Wyzn. R. i O. P. lub na skutek bezpośredniego odniesienia się Min. W. R. i O. P. do Urzędu Wojewódzkiego, pożądanem byłoby pouczyć proboszczów, by odnosili się o przydział gruntów bezpośrednio do Min. W. R. i O. P. z podaniem ilości ziemi, którą już użytkują, jako dotąd przynależne do kościoła i z wnioskiem o żadaną przestrzeń, która winna być ich zdaniem jeszcze przydzielona dla parafji.

Zwracanie się proboszczów do Urzędu Wojewódzkiego z wnioskami nie zatwierdzonemi przez Min. W. R. i O. P. mija się z celem, gdyż podania takie muszą być kierowane na właściwą drogę, co sprawę opóźnia i stawia na niewłaściwej drodze, gdyż z natury rzeczy Województwo nie może podać motywów i uzasadnienia zgłoszeń ks. proboszczów.

Nadto Urząd Wojewódzki proponuje zwrócić uwagę na majątki będące w parcelacji i nie opóźniać zgłoszeń na przydział z nich gruntu, bowiem skutkiem postępu parcelacji zgłoszenia opóźnione mogą zostać nieuwzględnione.

Za Wojewodę *W. Turowski.*

Komunikując powyższe Wielbnemu Duchowieństwu, Kurja Diecezjalna jednocześnie gorąco poleca Mu dopilnować, gdzie parcelacja się już odbywa, aby odpowiednia ilość ziemi parafiom i kościołom została zarezerwowana.

Wilno, d. 27—IX—1921 r. Nr. 4348.

Do Ministerstwa W. R. i O. P. w Warszawie.

Wobec braku księży, którzyby mogli specjalnie oddać się pracy katechetycznej w szkołach powszechnych, polecam wszystkim XX proboszczom uczęszczać na lekcje religii w tych szkołach w obrębie swoich parafij, a XX Dziekanów przeznaczam na wizytatorów religii.

Uprzejmie proszę Ministerstwo o łaskawe powiadomienie o tem odnośnych inspektorów i nauczycieli.

† *Jerzy*, Biskup Wileński.

Kanclerz Kurji *X. Chalecki*.

DEPARTAMENT SZKOLNICTWA

POWSZECHNEGO.

WARSZAWA,

Dn. 9 grudnia 1921 r.

Nr. 28869/I.

Do Konsystorza Biskupiego w Wilnie.

Załatwiając pismo z dnia 28 września 1921 r. Nr. 4348, Ministerstwo uprzejmie komunikuje, iż zawiadomiło władze szkolne na terytorjum ziemi wileńskiej i grodzieńskiej o wydanych przez Kurję Biskupią zarządzeniach w sprawie nauki religii.

Za Ministra (podpis nieczytelny).

Naczelnik Wydziału,

Z Kurji Diecezjalnej Wileńskiej. Wilno, d. 14 lutego 1922.
Nr. 620.

Ks. Lucjan Chalecki,

Kanclerz Kurji.